

Nieuwsbrief PS Updates - Nummer 26, 2019

Nummer 26, 2019

Redactie: Mr. H. Vorsselman, mr. drs. I. van der Zalm, mr. Y. Bosschaart en J. Stulp.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:PHR:2019:626](#) 24-05-2019

[Hoge Raad, ECLI:NL:PHR:2019:561](#) 24-05-2019

Hof

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2019:1584](#) 25-06-2019

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2019:5058](#) 18-06-2019

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2019:5102](#) 18-06-2019

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2018:3948](#) 13-12-2018

Rechtbank

[Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2019:2141](#) 25-06-2019

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2019:4992](#) 24-06-2019

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2019:6271](#) 21-06-2019

[Rechtbank Noord-Nederland, ECLI:NL:RBNNE:2019:2616](#) 19-06-2019

[Rechtbank Noord-Nederland, ECLI:NL:RBNNE:2019:2612](#) 19-06-2019

[Rechtbank Oost-Brabant, ECLI:NL:RBOBR:2019:3376](#) 19-06-2019

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2019:4859](#) 18-06-2019

[Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2019:2054](#) 18-06-2019

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2019:2566](#) 06-06-2019

[Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2019:2442](#) 05-06-2019

werknemer/CTM Dreumel B.V.; Vivat Schadeverzekeringen N.V. h.o.d.n. Reaal
Schadeverzekeringen

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2019:2567](#) 23-05-2019

[Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2019:2088](#) 24-04-2019

[Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2019:5496](#) 23-01-2019

Antillen

[Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba, ECLI:NL:OGHACMB:2019:104](#) 18-04-2019

[Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba, ECLI:NL:OGHACMB:2019:72](#) 19-02-2019

Annotatie

[Geen immateriële schadevergoeding wegens te streng detentieregime.](#)

mr. F.M. Ruitenbeek-Bart

RECHTSPRAAK

Rectificatie. De rechter oordeelt dat een Twentse zakenman een rectificatie moet plaatsen in dagblad Tubantia, Het Brabants Dagblad en in Quote. Daarin moet staan dat hij zijn ex-vriendin en oud-bestuurder van enkele bv's en holdings in die media ten onrechte heeft beschuldigd dat haar communicatie met de AIVD de aanleiding is geweest voor de inval van de FIOD bij een groot bouwbedrijf. Daar is namelijk geen bewijs voor.

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 25-06-2019

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2019:2141

Zaaknummer: C/08/229963 / KG ZA 19-66

Rechters: K.J. Haarhuis

Advocaten: P.E.M. Schol en J. Boogaard

Wetsartikelen: 6:162 BW, 6:167 BW en 8 EVRM

RECHTSPRAAK

Het hof is van oordeel dat prejudiciële vragen aan de Hoge Raad moeten worden gesteld naar aanleiding van onzekerheden over de aan te leggen maatstaf bij een schadevergoedingsvordering jegens de Staat na vrijspraak en de verhouding tussen het onschuld criterium en de onschuldpresumptie van artikel 6 EVRM.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 25-06-2019

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2019:1584

Zaaknummer: 200.141.906/01-T

Rechters: S.A. Boele, E.M. Dousma-Valk en J.J. van der Helm

Advocaten: R.J.C. Bindels en A.Th.M. ten Broeke

Wetsartikelen: 6 EVRM

RECHTSPRAAK

Onrechtmatige uitlatingen over zorgtehuis door familie van een patiënt die tot haar overlijden in dit tehuis verbleef. De voorzieningenrechter is van oordeel dat in dit geval het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer zwaarder weegt dan het recht op vrijheid van meningsuiting.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 21-06-2019

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2019:6271

Zaaknummer: C/09/573494 KG ZA 19-444

Rechters: G.P. van Ham

Advocaten: E.J. Eijsberg en E.J.W.F. Deen

Wetsartikelen: 8 EVRM en 10 EVRM

RECHTSPRAAK

Arbeidsrecht. Arbeidsongeval. Werknemer struikelt tijdens renovatiewerkzaamheden op een trap. Zorgplicht werkgever van artikel 7:658 BW. Aansprakelijkheid op grond van artikel 7:658 lid 4 BW jegens (ingehuurde) arbeidskracht van een onderaannemer. Bewijsopdracht aan de hoofdaannemer dat de constructie van de trap, inclusief de trapleuning, zodanig was dat deze geen gevaar opleverde voor personen die daarvan gebruikmaakten.

Instantie: Rechtbank Oost-Brabant

Datum uitspraak: 19-06-2019

ECLI: ECLI:NL:RBOBR:2019:3376

Zaaknummer: C/01/339769 / HA ZA 18-728

Rechters: E.J.C. Adang

Advocaten: B. Fluit en H. Lebbing

Wetsartikelen: 7:658 BW

RECHTSPRAAK

Zorgplicht Holland Casino. Appellant heeft onvoldoende concrete feiten en omstandigheden aangevoerd om het oordeel te rechtvaardigen dat sprake was van gedragingen of uitlatingen waaruit redelijkerwijs viel op te maken dat appellant zijn wil niet in vrijheid kon bepalen, zoals in de Beschikking Casinospelen 1996 bedoeld. Ook rechtvaardigen zijn stellingen niet het oordeel dat Holland Casino door hem de toegang niet te ontzeggen, haar zorgplicht heeft geschonden.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 18-06-2019

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2019:5102

Zaaknummer: 200.220.028

Rechters: R.A. Dozy, M. van den Beekhoven Boezem en Jac Hijma

Advocaten: M.J. de Witte en M.B. Kerkhof

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Slachtoffer is vermoord. De rechtbank stelt vast dat de moeder, vader en zwager van het slachtoffer op de plaats delict aanwezig zijn geweest, maar het slachtoffer daar niet hebben kunnen zien. Voorts stelt de rechtbank vast dat alle nabestaanden het overleden slachtoffer in het ziekenhuis hebben gezien. Echter, hoe ingrijpend de gewelddadige dood ook is, onder deze omstandigheden – te weten de confrontatie met hun levenloze familielid in het ziekenhuis – is naar het oordeel van de rechtbank geen sprake van de situatie dat sprake is van het op directe wijze geconfronteerd zijn met de ernstige gevolgen van dit misdrijf en de omstandigheden waaronder het heeft plaatsgevonden. Onder deze omstandigheden kan geen vergoeding van shockschade aan de benadeelden worden toegekend.

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 18-06-2019

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2019:2054

Zaaknummer: 08-952079-18 (P)

Rechters: E. Venekatte, C.C.S. Bordenga-Koppes en M.A.H. Heijink

Advocaten: L.J. Speijdel

Wetsartikelen: 289 Sr, 6:106 BW en 6:108 BW

RECHTSPRAAK

Arbeidsongeschiktheidsverzekering. Eiser heeft zich als trainer/adviseur ziek gemeld wegens psychische klachten (depressie, paniekstoornis). De verzekeraar heeft geweigerd uit te keren, omdat eiser bij het sluiten van de verzekering klachten verzwegen heeft. De vordering van de verzekeraar tot terugbetaling van de uitkering wordt gehonoreerd.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 06-06-2019

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2019:2566

Zaaknummer: NL18.17158

Rechters: A.S. Penders

Advocaten: K.F.J. Machielsen en B. Holthuis

RECHTSPRAAK

Onrechtmatige overheidsdaad na identiteitsfraude. Toepassing maatstaf die volgt uit het arrest X./Staat. Vergoeding van immateriële schade wegens aantasting van de persoon op andere wijze terecht afgewezen volgens de procureur-generaal. De conclusie strekt tot verwerping van het cassatieberoep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 24-05-2019

ECLI: ECLI:NL:PHR:2019:561

Zaaknummer: 18/01570

Rechters: T. Hartlief

Wetsartikelen: 6:162 BW, 6:101 BW, 8 EVRM en 13 EVRM

RECHTSPRAAK

Mishandeling door echtgenoot. Schadevergoeding. Mag een hoger smartengeld worden gevorderd in een civiele zaak nadat er in de strafzaak al over is beslist? Indien de vordering in de strafzaak zonder voorbehoud is ingesteld, luidt het antwoord op deze vraag ‘nee’.

Mishandeling door echtgenoot. Schadevergoeding. Mag een hoger smartengeld worden gevorderd in een civiele zaak nadat er in de strafzaak al over is beslist? Uit de wettekst, uit de toelichting daarbij en uit de commentaren kan niet worden afgeleid dat iedere vordering van een benadeelde partij in het strafproces als een voorwaardelijke vordering moet worden gezien, dan wel als een voorschot op de totale schade. Uit artikel 361 Sv volgt dat, indien de strafrechter oordeelt dat de vordering of een deel daarvan een onevenredige belasting legt op het strafproces, de benadeelde in zijn vordering of een deel daarvan niet-ontvankelijk wordt verklaard. Indien dat gebeurt, betekent dat dat de benadeelde het niet-ontvankelijk verklaarde deel van zijn vordering aan de burgerlijke rechter mag voorleggen. Uit het door eiseres ingevulde formulier tot voeging blijkt dat zij haar vordering tot betaling van immateriële schade niet heeft ingediend als voorschot op de nog nader te begroten schade. Uit het strafvonnis volgt zonneklaar dat de gehele door eiseres ingediende vordering tot vergoeding van haar immateriële schade € 31.785 bedroeg. Zij heeft geen voorbehoud gemaakt om dit deel van haar schade nader te begroten. Slechts voor het niet toegewezen gedeelte (€ 31.785 -/- € 5.000 =) van € 26.785 kan eiseres dus haar vordering aan de burgerlijke rechter voorleggen. Voor zover zij nu een hoger bedrag wenst te vorderen, zal dat meerdere moeten worden afgewezen.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 23-05-2019

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2019:2567

Zaaknummer: NL19.241

Rechters: A.S. Penders

Advocaten: Y.B. Boendermaker en J. van Andel

Wetsartikelen: 361 Sv

RECHTSPRAAK

Deelgeschil letselschade bij arbeid. Ontvankelijkheid deelverzoek aanvullende deskundigenrapportage. Tegenverzoek door verweerder (geschil afdoen met een geldsom) niet-ontvankelijk omdat mogelijke toewijzing daarvan een einde aan het geschil zou maken (r.o. 4.2).

Instantie: Rechtbank Noord-Holland

Datum uitspraak: 23-01-2019

ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2019:5496

Zaaknummer: 7297623 / EJ VERZ 18-227

Rechters: L.J. Saarloos

Advocaten: S. Baggerman en B. Fluit

Wetsartikelen: 1019aa Rv en 1019z Rv

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Slachtoffers zijn 's nachts overvallen op de openbare weg en bedreigd met nepvuurwapens. De benadeelde partijen hebben door het handelen van de verdachte rechtstreeks schade geleden, doordat zij zijn aangetast in hun persoon. Evenals de rechtbank, overweegt het hof dat in verband met de bijzondere ernst van de normschending en de gevolgen daarvan voor de slachtoffers het bewezen verklaarde feit een ernstige inbreuk op een fundamenteel recht (in casu het zelfbeschikkingsrecht en de lichamelijke integriteit) van de slachtoffers vormt dat dit in zichzelf als aantasting van de persoon op andere wijze als bedoeld in artikel 6:106 aanhef en sub b BW dient te worden beschouwd. € 1.000 immateriële schadevergoeding voor ieder.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 13-12-2018

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2018:3948

Zaaknummer: 22-000478-18

Rechters: J.A.C. Bartels, L.A. Pit en A.M. Hol

Wetsartikelen: 27 lid 1 Wwm, 36f Sr, 300 Sr en 312 Sr

RECHTSPRAAK

Verzoek van Julio Poch om getuigen te mogen horen (deels) toegewezen. Poch wil getuigen doen horen in verband met zijn voornemen om een civiele procedure tegen de Nederlandse Staat te starten waarin hij een schadevergoeding zal vorderen. Volgens Poch heeft de Staat onrechtmatig gehandeld jegens hem door onder meer te bewerkstelligen dat hij in Argentinië is vervolgd in verband met zijn vermeende betrokkenheid bij de zogenoemde dodenvluchten. Onder meer voormalig minister van Justitie Hirsch Ballin en voormalig algemeen directeur van Transavia Meijer zullen als getuigen worden gehoord. Het verzoek om voormalig minister van Buitenlandse Zaken Verhagen en een voormalig vicepresident van de Rechtbank Den Haag te mogen horen is afgewezen.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 24-06-2019

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2019:4992

Zaaknummer: C/10/566286 / HA RK 19-73

Rechters: A.F.L. Geerdes

Advocaten: G.G.J.A. Knoops, C.J. Knoops-Hamburger, P. van der Vegt, C.M. Bitter en G.C. Nieuwland

Wetsartikelen: 6:162 BW

RECHTSPRAAK

Eiser vordert ruim € 1.000.000 van NAM, in verband met schade die hij stelt te hebben geleden als gevolg van door gaswinning geïnduceerde bodembewegingen. Ook vordert eiser smartengeld van € 25.000. De rechtbank heeft als eis gesteld dat eiser(s) voldoende moeten onderbouwen dat in hun geval sprake is van een ernstige schending van hun fundamentele recht op ongestoord woongenot die tot een aantasting van de persoon op andere wijze leidt. Niet voldaan aan de bewijseisen zoals die voortvloeien uit het antwoord op een prejudiciële vraag over smartengeld en aardbevingsschade (ECLI:NL:PHR:2019:496 en ECLI:NL:PHR:2019:497).

Instantie: Rechtbank Noord-Nederland

Datum uitspraak: 19-06-2019

ECLI: ECLI:NL:RBNNE:2019:2616

Zaaknummer: C/19/116693 / HA ZA 16-224

Rechters: A. van der Meer, E.W. van Weringh en S.M. Schothorst

Advocaten: M. Helmantel en E.J.A.M. van den Akker

Wetsartikelen: 6:177 BW en 6:106 lid 1 sub b BW

RECHTSPRAAK

Schade door bodembeweging na gaswinning in Groningen. Vordering van € 150.000 smartengeld wegens trage afwikkeling schadeclaims en volgens eiser daaruit voortvloeiende hartklachten. Eiser heeft niet voldaan aan zijn stelplicht. Het hartfalen en het causaal verband tussen het hartfalen en de schadeafwikkeling is onvoldoende onderbouwd.

Schade door bodembeweging als gevolg van gaswinning. Waardedaling agrarisch onroerend goed. Eisers vorderen naast materiële schadevergoeding, NAM te veroordelen tot betaling van € 150.000 bij wege immateriële schadevergoeding, althans tot betaling van een in goede justitie te bepalen bedrag. Aan die vordering ligt het volgende ten grondslag. Eiser 1 en zijn echtgenote lijden enorm door de schade die de gaswinning met zich heeft gebracht en de wijze waarop NAM omgaat met de afhandeling van die schade. Eiser 1 en zijn echtgenote hebben jarenlang moeten wachten op uitsluitel van de kwaliteitscommissie. De kwaliteitscommissie kan worden gekwalificeerd als hulppersoon van NAM, zodat zij voor diens handelen verantwoordelijk is. Eiser 1 heeft hartklachten gekregen en deze klachten vloeien rechtstreeks voort uit het feit dat hij zich geconfronteerd ziet met schade, alsook met een uiterst trage afhandeling van deze schade, door zowel NAM als de kwaliteitscommissie, voor wiens handelen NAM aansprakelijk is. Er is sprake van ernstig gederfde levensvreugde en de angst dat eiser 1 het loodje zal leggen. De rechtbank is van oordeel dat niet aan de stelplicht is voldaan. Eiser 1 heeft ervoor gekozen zijn gestelde schade aan te melden voor beoordeling binnen de Pilot Waardedaling Agrarische Bedrijfspanen. Waarom de lange duur van dat traject aan NAM moet worden toegerekend, heeft eiser 1 niet anders gemotiveerd dan met de stelling dat de deskundigen hulppersonen van NAM zijn waarvoor NAM aansprakelijk is. Wat daar verder ook van zij, het is hoe dan ook eiser 1's eigen keus geweest mee te (blijven) doen aan de pilot. De nu geponeerde stellingen zijn tevens verre van toereikend om te kunnen komen tot het oordeel dat en in welke mate sprake is van hartfalen en al helemaal om te kunnen vaststellen dat schadeafhandeling door NAM de oorzaak is van dat hartfalen. De rechtbank wijst de vordering die ziet op immateriële schade af.

Instantie: Rechtbank Noord-Nederland

Datum uitspraak: 19-06-2019

ECLI: ECLI:NL:RBNNE:2019:2612

Zaaknummer: C/19/122287 / HA ZA 18-66

Rechters: E.W. van Weringh, P.J. Duinkerken en M.W. de Jonge

Advocaten: L.H. Haarsma en R. van Tricht

Wetsartikelen: 6:177 BW en 6:162 BW

RECHTSPRAAK

Passagier van taxibusje gaat tijdens de rit lopen en komt ten val. De passagier stelt het taxibedrijf aansprakelijk voor zijn letselschade. Anders dan de kantonrechter verwerpt het hof het door de vervoerder gedane beroep op overmacht, vanwege onvoldoende onderbouwing. Ten aanzien van het beroep op eigen schuld wordt een bewijsopdracht gegeven. Maatstaf artikel 8:1155 BW, verhouding tot artikel 6:101 BW.

Een passagier van een taxibusje gaat tijdens de rit lopen en komt, als de chauffeur hard remt, met haar schouder tegen het dashboard ten val, met een wervelfractuur tot gevolg. De passagier stelt het taxibedrijf aansprakelijk voor zijn letselschade. Het taxibedrijf heeft haar beroep op artikel 8:1148 lid 1 BW (overmacht) onvoldoende onderbouwd. Het beroep op die bepaling faalt dan ook, aldus het hof. Het bedrijf heeft ook aangevoerd dat sprake is van eigen schuld. Op grond van artikel 8:1155 BW kan de aansprakelijkheid van de vervoerder voor de door een reiziger geleden schade geheel of gedeeltelijk worden opgeheven indien de vervoerder bewijst dat schuld of nalatigheid van de reiziger de schade heeft veroorzaakt of daaraan heeft bijgedragen. Uit deze bepaling volgt dat stelplicht en bewijslast van het beroep op eigen schuld, net als bij een beroep op artikel 6:101 BW, op de vervoerder rusten. Uit de wetsgeschiedenis wordt niet duidelijk hoe artikel 8:1155 BW zich verhoudt tot artikel 6:101 BW. In de literatuur wordt aangenomen dat artikel 8:1155 BW in zoverre niet aan artikel 6:101 BW derogeert, dat net als bij artikel 6:101 BW de schade eerst wordt verdeeld in evenredigheid met de mate waarin de aan ieder toe te rekenen omstandigheden tot de schade hebben bijgedragen en dan wordt beoordeeld of een andere verdeling dient plaats te vinden wegens de uiteenlopende ernst van de gemaakte fouten of andere omstandigheden van het geval. Het hof zal van deze maatstaf uitgaan. Derhalve wordt aan het bedrijf een bewijsopdracht gegeven.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 18-06-2019

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2019:5058

Zaaknummer: 200.220.067/01

Rechters: H. de Hek, M.M.A. Wind en I. Tubben

Advocaten: M.L. Bron en I.V. Hermans

Wetsartikelen: 8:1148 lid 1 BW, 8:1155 BW en 6:101 BW

RECHTSPRAAK

Deelgeschilprocedure. Zwaar verkeersongeval (frontale botsing) met ernstig letsel tot gevolg. Gezondheidsklachten zijn het gevolg van het ongeval, maar op basis van deskundigenrapporten staan zij onvoldoende in relatie tot haar (volledige) arbeidsongeschiktheid. Nadere bewijslevering is nodig, doch daarvoor leent een deelgeschilprocedure zich niet.

Deelgeschilprocedure. Zwaar verkeersongeval (frontale botsing) met ernstig letsel tot gevolg. Het letsel bestaat uit fractuur van de ellepijp van de linkerelleboog, een afscheuring van een stuk bot van het scheenbeen, een lipverwonding, een hersenschudding, een ossale mallet van de linkerpink en een scheefstand van het bekken. De rechtbank verklaart dat de gezondheidsklachten het gevolg zijn van het ongeval. Geconcludeerd moet worden dat de deskundigenrapporten onvoldoende aanknopingspunten bieden om thans te kunnen oordelen dat de gezondheidsklachten van verzoekster in relatie staan tot haar (volledige) arbeidsongeschiktheid. Nadere bewijslevering is nodig, doch daarvoor leent een deelgeschilprocedure zich niet.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 18-06-2019

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2019:4859

Zaaknummer: C/10/568217 / HA RK 19-193

Rechters: J.F. Koekebakker

Advocaten: T. Takkenberg en H.A. Kragt

Wetsartikelen: 1019aa Rv en 1019z Rv

RECHTSPRAAK

**werknemer/CTM Dreumel B.V.; Vivat Schadeverzekeringen
N.V. h.o.d.n. Reaal Schadeverzekeringen**

Arbeidsrecht. Werkgeversaansprakelijkheid ex art. 7:658 BW. Causaal verband gezondheidsklachten aan schouder van meubelstofferder en arbeidsomstandigheden te onbepaald. Beroep op arbeidsrechtelijke omkeringsregel wordt afgewezen.

Feiten

CTM Dreumel B.V. (hierna: CTM) is een meubelstofferingsbedrijf. Werknemer was in de periode 1 juli 2001 tot 31 maart 2015 in dienst van CTM in de functie van meubelstofferder. Op 15 juli 2012 heeft werknemer zich ziek gemeld in verband met schouderklachten. UWV heeft de WIA-aanvraag van werknemer afgewezen. CTM heeft tijdens de arbeidsongeschiktheid van werknemer tot en met augustus 2014 het salaris van werknemer doorbetaald. Aan werknemer is een WW-uitkering toegekend en hij verricht uitzendwerk. Werknemer is van mening dat CTM haar zorgplicht jegens werknemer heeft geschonden door onvoldoende maatregelen te treffen om werknemer tegen overbelasting tijdens het werk te beschermen. Werknemer houdt CTM op grond van artikel 7:658 BW aansprakelijk voor zijn schade en beroept zich ten aanzien van de bewijslastverdeling op de in de rechtspraak ontwikkelde arbeidsrechtelijke omkeringsregel. Vivat Schadeverzekeringen N.V. h.o.d.n. Reaal Schadeverzekeringen (hierna: Vivat) is de aansprakelijkheidsverzekeraar van CTM. Op grond van artikel 7:954 lid 6 BW heeft werknemer Vivat in deze procedure betrokken. CTM en Vivat betwisten de vordering. Zij voeren primair aan dat werknemer geen schade heeft geleden in de uitoefening van zijn werkzaamheden. Zij stellen dat in geval van schouder- en neklachten veelal meerdere oorzaken zijn aan te wijzen.

Oordeel

De in deze procedure overgelegde stukken geven geen eenduidig beeld van de arbeidsomstandigheden bij CTM. Van werknemer had dan ook een nadere onderbouwing mogen worden verwacht van de door hem gestelde arbeidsomstandigheden bij CTM met

betrekking tot de intensiteit en frequentie van de werkzaamheden, de terugslag van de tacker op de schouder van werknemer en de werkhoogte. Nu deze nadere onderbouwing ontbreekt, kunnen de stellingen van werknemer over de arbeidsomstandigheden bij CTM niet als vaststaand worden aangenomen. Ter discussie staat sinds wanneer werknemer deze klachten heeft en ook of deze verband kunnen houden met de arbeidsomstandigheden bij CTM. Naar het oordeel van de kantonrechter blijkt uit de overgelegde stukken dat de schouderklachten van werknemer dateren van voor 2010. Uit deze stukken blijkt dat werknemer zich voor het eerst bij de huisarts heeft gemeld met klachten aan de rechterschouder op 15 december 2000 en dat vanaf 2008 opnieuw klachten aan de rechterschouder zijn genoteerd. Werknemer heeft ter onderbouwing van zijn stelling dat de schouderklachten kunnen voortkomen uit de arbeidsomstandigheden verwezen naar de rapportage vooronderzoek van BBZ en het rapport van een medisch adviseur. Vooropgesteld dat de gestelde arbeidsomstandigheden gemotiveerd zijn weersproken en hier dus niet als vaststaand kunnen worden aangenomen, blijkt uit de overgelegde stukken dat vanaf 1989 bij werknemer sprake is van diabetes type I. Verder volgt uit de stukken dat vanaf 2007 sprake is van een (zeer) matig gereguleerde diabetes type I en dat de orthopedisch chirurg van werknemer bij een controle van werknemer in verband met zijn rechterschouderklachten in 2012 heeft bevestigd dat werknemer door zijn diabetes rechts een frozen shoulder heeft ontwikkeld. In 2014 heeft de internist van werknemer de schouderklachten van werknemer eveneens aan de diabetes gerelateerd. In het licht van het voorgaande is de kantonrechter van oordeel dat het verband tussen de gezondheidsklachten van werknemer met betrekking tot zijn rechterschouder en nek enerzijds en de arbeidsomstandigheden anderzijds te onbepaald en te onzeker is. Bij dit oordeel is ook betrokken dat werknemer zich buiten het werk frequent bezighoudt met een aantal in meer of mindere mate schouderbelastende activiteiten, zoals spelen op gitaar en mondharmonica, schieten met pistool en geweer, houtdraaien en timmeren. Het hiervoor overwogene leidt ertoe dat de arbeidsrechtelijke omkeringsregel in dit geval niet van toepassing is en dat op werknemer de volledige bewijslast rust van zijn stelling dat de schouder- en nekkklachten in de uitoefening van zijn werkzaamheden zijn ontstaan. Gelet op de gemotiveerde betwisting door CTM en Vivat en de op werknemer rustende stelplicht heeft werknemer onvoldoende onderbouwd gesteld dat er een causaal verband is tussen zijn gezondheidsklachten en zijn werkzaamheden bij CTM.

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 05-06-2019

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2019:2442

Zaaknummer: 6840790 \ CV EXPL 18-3874

Rechters: E. Horsthuis

Advocaten: G.J. Knotter en M. Eijkelenboom

Wetsartikelen: 7:658 BW en 7:954 BW

RECHTSPRAAK

Burgerlijk procesrecht. In gevallen waarin de door het hof gelaste comparitie mede is benut om partijen in de gelegenheid te stellen hun stellingen toe te lichten, dient de comparitie (in een zaak die in meervoudige samenstelling wordt beslist) in beginsel te worden gehouden ten overstaan van de drie raadsheren die de beslissing zullen nemen. Van deze regel kan worden afgeweken door tijdig vóór de comparitie schriftelijk of elektronisch aan partijen mee te delen dat zij gelegenheid hebben om te verzoeken dat de comparitie wordt gehouden ten overstaan van de drie raadsheren die de beslissing zullen nemen. In dit geval moet in cassatie ervan worden uitgegaan dat bedoelde voorafgaande mededeling niet aan partijen is gedaan.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 24-05-2019

ECLI: ECLI:NL:PHR:2019:626

Zaaknummer: 18/03955

Rechters: F.F. Langemeijer

Wetsartikelen: 16 lid 5 Rv

RECHTSPRAAK

Onrechtmatige daad. Seksuele handelingen door gedaagde dienen te worden aangemerkt als onrechtmatig jegens eiser. Voor de daardoor ontstane (psychische) schade is gedaagde aansprakelijk. Mate waarin de aan gedaagde toe te rekenen omstandigheden tot de schade hebben bijgedragen is, rekening houdende met alle omstandigheden, waaronder de persoonlijkheidsstructuur van eiser, vastgesteld op tachtig procent van de schade. De rechtbank wijst € 10.000 immateriële schadevergoeding toe. Ook een bedrag voor het verlies aan arbeidsvermogen wordt toegewezen.

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 24-04-2019

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2019:2088

Zaaknummer: C/08/167111 ha za 56/15

Rechters: J.M. Marsman, K.J. Haarhuis en A.M.S. Kuipers

Advocaten: W. Munten en R.F. Kötter

Wetsartikelen: 6:162 BW

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Het medeplegen van een gewapende woningoverval met de dood ten gevolge. Aan beide benadeelden komt shockschadevergoeding toe. Bij echtgenote en kind is een hevige emotionele schok teweeggebracht door de confrontatie met de directe gevolgen van de gewelddadige overval waarbij hun echtgenoot dan wel vader is doodgeschoten. Dat heeft geleid tot geestelijk letsel in de vorm van een in de psychiatrie erkend ziektebeeld. Toewijzing NAF 20.000.

Instantie: Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Datum uitspraak: 18-04-2019

ECLI: ECLI:NL:OGHACMB:2019:104

Zaaknummer: 500.00179-17 H- 159/2018

Rechters: A.J.M. van Gink, S.A. Carmelia en prof. mr. H. de Doelder

Advocaten: V.S. la Fleur

ANNOTATIE

Geen immateriële schadevergoeding wegens te streng detentieregime.

mr. F.M. Ruitenbeek-Bart

Van 'aantasting in de persoon op andere wijze' (art. 6:106 onder b BW) kan ook sprake zijn buiten aanwezigheid van geestelijk letsel. Anders dan het Blauw oog-arrest suggereerde, zijn deze gevallen niet te duiden als uitzondering op het uitgangspunt dat sprake moet zijn van geestelijk letsel, maar als een autonome categorie van persoonsaantastingen. Of daarvan sprake is, hangt af van de aard en de ernst van de normschending en van de gevolgen daarvan voor de benadeelde. De enkele schending van een fundamenteel recht is evenwel onvoldoende om van een dergelijke persoonsaantasting te kunnen spreken. De annotatie bespreekt het arrest tegen de achtergrond van de conclusie van advocaat-generaal Hartlief en signaleert enkele uitspraken waarin al aan het EBI-arrest gerefereerd is.

1. Met het hier te bespreken EBI-arrest geeft de Hoge Raad een nadere omlijning van de kaders die gelden voor toekenning van schadevergoeding wegens aantasting in de persoon op andere wijze (art. 6:106 onder b BW) buiten de gevallen waarin sprake is van geestelijk letsel in de zin van een in de psychiatrie erkend ziektebeeld (HR 22 februari 2002, NJ 2002/240, m.nt. J.B.M. Vranken (*Taxibus*)). In eerdere rechtspraak lag reeds besloten dat daarvoor aanleiding kon zijn vanwege de bijzondere ernst van de normschending (HR 9 juli 2004, ECLI:NL:HR:2004:AO7721, NJ 2005/391, m.nt. J.B.M. Vranken (*Oudejaarsrellen Groningen*)) en in het *Blauw oog*-arrest (HR 29 juni 2012, ECLI:NL:HR:2012:BW1519, JA 2012/147, m.nt. S.D. Lindenberg) werd dit met zoveel woorden bevestigd. In r.o. 3.5 van dat arrest overwoog de Hoge Raad namelijk dat uitgangspunt is dat voor toewijzing van een vordering wegens aantasting in de persoon op andere wijze geestelijk letsel vereist is, maar dat niet uitgesloten is dat op dit uitgangspunt een uitzondering wordt aanvaard 'in verband met de bijzondere ernst van de normschending en de gevolgen daarvan voor het slachtoffer'. In het EBI-arrest verduidelijkt de Hoge Raad deze overweging op enkele punten.

2. De casus was als volgt. Eiser tot cassatie is veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf. De Staat heeft hem echter gedurende ongeveer een jaar in een te zwaar gevangenisregime

gedetineerd; hij was gedetineerd in een Extra Beveiligde Inrichting (EBI), terwijl dat eigenlijk het minder strenge GVM-beveiligingsregime (geldend voor Gedetineerden met een hoog Vlucht-/Maatschappelijk risico) moest zijn. Vast staat dat de Staat aldus onrechtmatig jegens eiser heeft gehandeld, maar geeft deze normschending de gedetineerde ook recht op vergoeding van immateriële schade? Meer specifiek: is sprake van een ‘aantasting in de persoon op andere wijze’ (art. 6:106 onder b (laatste zinsdeel) BW)? In hoger beroep beantwoordde het hof deze vraag ontkennend en werd eisers vordering tot vergoeding van immateriële schade afgewezen. Het hof zag geen reden om een uitzondering te maken op het uitgangspunt dat voor toekenning van smartengeld wegens een persoonsaantasting sprake moet zijn van geestelijk letsel, met name omdat omtrent de persoonlijke gevolgen van de normschending voor eiser niets was komen vast te staan (zie Hof Den Haag 4 juli 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:1512, PS 2017-0570, door mij geannoteerd in JA 2017/127).

3. De Hoge Raad heeft het arrest van het hof in stand gelaten. Heel kort samengevat komt de beoordeling van de klachten (r.o. 4.3.1-4.3.3) erop neer dat het oordeel van het hof niet van een onjuiste rechtsopvatting getuigt en toereikend is gemotiveerd. Voor wat betreft die motivering vermeldt het arrest van de Hoge Raad dat eiser niet geconcretiseerd heeft welk nadeel hij heeft geleden en wat het verschil in detentieregime (dus: tussen het EBI-regime en het GVM-regime) zou zijn geweest. Ook ’s hofs oordeel dat omtrent de persoonlijke gevolgen voor eiser niets is komen vast te staan is niet onbegrijpelijk in het licht van het partijdebat. Aan deze cassatietechnische beoordeling van de klachten ging in r.o. 4.2.1-4.2.4 een uiteenzetting vooraf van de toetsingskaders voor toekenning van immateriële schadevergoeding wegens aantasting in de persoon op andere wijze buiten de gevallen waarin sprake is van geestelijk letsel. Op drie punten van deze uiteenzetting ga ik nader in.

4. Ten eerste: in het *Blauw oog*-arrest kwalificeerde de Hoge Raad het vereiste van geestelijk letsel als ‘uitgangspunt’ en sprak hij van een ‘uitzondering op dit uitgangspunt’ vanwege de bijzondere ernst van de normschending en de gevolgen daarvan. Uit het onderhavige *EBI*-arrest – en specifiek uit het woord ‘Daarnaast’ (r.o. 4.2.1) – blijkt evenwel dat het in die gevallen gaat om een nevengeschikte, autonome categorie van persoonsaantastingen op andere wijze, naast de gevallen waarin sprake is van geestelijk letsel. De Hoge Raad benadrukt in r.o. 4.2.1 uitdrukkelijk dat ‘HR 29 juni 2012, ECLI:NL:HR:2012:BW1519 (*Blauw oog*) [...] ook aldus [moet] worden verstaan’. Zie over dit verschil ook S.D. Lindenbergh in zijn annotatie bij dit arrest in *NJ* 2019/162, onder 11.

5. Ten tweede: de Hoge Raad stelt buiten twijfel dat ‘(v)an een aantasting in de persoon op andere wijze als bedoeld in art. 6:106 lid 1, onder b, BW, niet reeds sprake [is] bij de enkele schending van een fundamenteel recht’ (r.o. 4.2.2). Lindenbergh (a.w., onder 14) vertaalt het oordeel van de Hoge Raad aldus: ‘(...) smartengeld is geen “tarief” dat steeds kan worden geïnd

bij iedere schending van enig fundamenteel recht.’ Oók wanneer de geschonden norm een fundamenteel recht betreft, zal dus moeten worden getoetst of ‘de aard en de ernst van de normschending en van de gevolgen daarvan voor benadeelde’ een recht op immateriële schadevergoeding rechtvaardigen.

6. Ten derde: de Hoge Raad geeft ook bewijsrechtelijk richting aan de behandeling van dit type zaken. Uit r.o. 4.2.1 volgt dat de benadeelde in beginsel de gestelde persoonsaantasting met voldoende concrete gegevens zal moeten onderbouwen en dat geldt zowel voor de aard en ernst van de normschending, als voor de door hem ondervonden gevolgen daarvan. Onder omstandigheden kan echter wel sprake zijn van een bewijslastverlichting, want ‘(i)n voorkomend geval kunnen de aard en de ernst van de normschending meebrengen dat de in dit verband relevante nadelige gevolgen daarvan voor de benadeelde zo voor de hand liggen, dat een aantasting in de persoon kan worden aangenomen’ (r.o. 4.2.1).

7. Qua uitkomst staat het arrest van de Hoge Raad haaks op de conclusie van advocaat-generaal Hartlief (ECLI:NL:PHR:2018:1295, PS 2018-0965), die tot vernietiging concludeerde. In enkele commentaren wordt opgemerkt dat de andere koers van de Hoge Raad ligt in zijn oordeel dat de enkele schending van een fundamenteel recht onvoldoende is; Hartlief zou hebben bepleit dat (wel) reeds de enkele schending van een fundamenteel recht aanspraak geeft op vergoeding van immateriële schade (vgl. E.F.D. Engelhard, ‘Ruimer baan voor smartengeld bij inbreuken op fundamentele rechten? Een reactie op HR 15 maart 2019, ECLI:NL:HR:2019:376’, *Ucall blog* 25 maart 2019 en M.E. Witting, *JIN* 2019/69 (onder 5 en 6)). Zo stellig lees ik dat niet terug in de conclusie van Hartlief. Hij merkt immers op dat ‘(...) het ene fundamenteel recht het andere niet [is] en de ene schending [...] de andere weer niet’ (onderdeel 4.25). Volgens Hartlief kunnen daarom ook binnen de categorie van in de schending van fundamentele rechten gelegen persoonsaantastingen verschillende varianten worden onderscheiden, die niet steeds (en niet steeds zonder meer) aanspraak op smartengeld geven (onderdeel 4.53). Even later (onderdeel 5.9) merkt (ook) hij expliciet op dat ‘(n)iet iedere schending van een fundamenteel recht immers een aantasting in de persoon en daarmee een recht op smartengeld [oplevert]’. Hartlief is evenwel van mening dat het *Blauw oog*-arrest vanwege zijn ongelukkige formulering de verdere rechtsontwikkeling van dit (deel)leerstuk in de weg staat en tegen deze achtergrond adviseert hij de Hoge Raad om ‘afstand te nemen van (de formulering uit) dat arrest’ (onderdeel 4.51). Dat doet de Hoge Raad ook en, zo komt mij voor, op een wijze die (in ieder geval in theorie) aan de door Hartlief geuite bezwaren tegemoetkomt. De bewijsrechtelijke benadering van de Hoge Raad laat namelijk ruimte voor nuancering, met name waar het de mogelijke bewijslastverlichting betreft. Die mogelijkheid brengt Engelhard (a.w.) tot de constatering dat beide benaderingen (dus: de benadering van Hartlief zoals zij die interpreteert en de beslissing van de Hoge Raad)

‘(i)n de praktijk (...) soms niettemin zeer dicht tegen elkaar aan liggen’. Afgezien hiervan dat beide benaderingen volgens mij minder ver uiteen liggen dan Engelhard hier lijkt aan te nemen, biedt deze mogelijkheid van bewijslastverlichting inderdaad handvatten om bij schending van fundamentele rechten de bewijsrechtelijke drempels voor toekenning van smartengeld eenvoudiger te beslechten, in die zin dat de aard van het aan de orde zijnde fundamentele recht kan rechtvaardigen dat een nadere onderbouwing van de nadelige gevolgen niet nodig is. Het tekstuele aanknopingspunt daarvoor kan worden gevonden in het gezichtspunt ‘de aard van de normschending’. Ook in dit opzicht biedt het *EBI*-arrest een aanscherping van de *Blauw oog*-maatstaf, waarin die factor nog niet expliciet was opgenomen (vgl. R. El Gamali, ‘Enkele schending van fundamenteel recht onvoldoende voor aanspraak op smartengeld’, *Cassatieblog* 2019-45).

8. De benaderingen van Hartlief en de Hoge Raad liggen dus dicht bij elkaar dan het verschil tussen de conclusie (streckende tot vernietiging) en de uitspraak (verwerping) doet vermoeden. Dat het oordeel van de Hoge Raad toch *contrair* is aan het advies van advocaat-generaal Hartlief, moet volgens mij worden toegeschreven aan een verschil in weging van de hier aan de orde zijnde normschending en de bewijsrechtelijke consequenties daarvan. Hartlief concludeerde dat het hof niet kon verlangen dat eiser de nadelige gevolgen aannemelijk zou maken. Het hof had de vordering daarom niet mogen afwijzen op de enkele grond dat daaromtrent onvoldoende was komen vast te staan (zie onderdeel 5.3, 5.4 en 5.6 van de conclusie), omdat ‘een dergelijke stelplicht niet in algemene zin geldt wanneer het gaat om schending van fundamentele rechten’. Hierin klinkt een voorkeur door voor verlichting van bewijslast ten aanzien van de gevolgen van de normschending, in zaken waarin schending van een fundamenteel recht in het geding is. Nu biedt de *EBI*-maatstaf wel de mogelijkheid van bewijslastverlichting, maar de Hoge Raad formuleert die mogelijkheid als uitzondering op de hoofdregel, én de uitzondering is niet reeds toepasselijk vanwege het enkele feit dat een fundamenteel recht in het geding is. De Hoge Raad stelt die bewijslastverlichting immers afhankelijk van ‘de aard en de ernst van de normschending’ in algemene zin en dus niet specifiek van ‘schending van een fundamenteel recht’. De enkele schending van een als fundamenteel te kwalificeren recht is dus op zichzelf niet voldoende om nadelige gevolgen zonder nadere onderbouwing te kunnen aannemen. Ook in bewijsrechtelijk opzicht blijft dan van betekenis dat fundamentele rechten van aard verschillen en (dus) niet iedere schending van een fundamenteel recht een aantasting *in de persoon* in de zin van artikel 6:106 onder b BW oplevert. De schending van het fundamentele recht zal bovendien van een zekere ernst moeten zijn. Het *EBI*-arrest illustreert dat ook, want de daarin geschonden norm heeft evident persoonsbelangen op het oog, maar het hof oordeelde – ‘cassatieproof’, zo is gebleken – dat de benadeelde, mede gelet op het geringe verschil in detentieregimes, de ernst van de normschending onvoldoende had onderbouwd.

9. Het *EBI*-arrest is een volgende stap in het proces van emancipatie van de categorie persoonsaantasting op andere wijze, dan door lichamelijk of geestelijk letsel. Dat deze emancipatie gaande is, blijkt ook wel uit het feit dat in de periode na het *EBI*-arrest al diverse uitspraken zijn gewezen waarin aan dit arrest is gerefereerd. Het betreft vooral zaken in het strafrechtelijke domein. In die categorie wijs ik op de conclusie van advocaat-generaal Hofstee van 23 april 2019, ECLI:NL:PHR:2019:427, PS 2019-0690, in een zaak over een woninginbraak buiten afwezigheid van de bewoners, die een uitgebreide analyse bevat van de beoordeling van smartengeldvorderingen wegens aantasting in de persoon ‘op andere wijze’ door strafrechters en civiele rechters. En ook in het recente overzichtsarrest van de Hoge Raad over de vordering van de benadeelde partij in strafzaken wordt vanzelfsprekend naar het *EBI*-arrest verwezen (HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793, r.o. 2.4.5, PS 2019-0778).

10. In *civilibus* is de referte aan het *EBI*-arrest nog wat schaarser. Ik licht er twee uit. De eerste zaak betreft de vernietiging van een ontslag op staande voet (Rb. Noord-Holland 10 april 2019, ECLI:NL:RBNHO:2019:3250, PS 2019-0625). De werknemer had vergoeding van immateriële schade gevorderd, stellende dat zijn recht op privacy was geschonden doordat de werkgever onderzoek had laten verrichten naar nevenwerkzaamheden. De vordering werd afgewezen met de aan het *EBI*-arrest ontleende motivering dat de enkele schending van een fundamenteel recht niet kan leiden tot toekenning daarvan en dat er verder ‘onvoldoende concrete gegevens [zijn] aangevoerd waaruit het bestaan van enig geestelijk letsel naar objectieve maatstaven kan worden vastgesteld’ (r.o. 5.27). Gelet op het *EBI*-arrest lijkt deze motivering niet geheel concludent, met name vanwege de referte aan het vereiste van ‘geestelijk letsel’. Ten tweede kan hier niet onvermeld blijven de conclusie van advocaat-generaal Wattel van 19 mei 2019 (ECLI:NL:PHR:2019:496, PS 2019-0710) naar aanleiding van de prejudiciële vragen die aan de Hoge Raad zijn voorgelegd in de Groningse gaswinningszaak. Naar het arrest van de Hoge Raad in deze zaak wordt – om uiteenlopende redenen – door velen met belangstelling uitgekeken. Het voert te ver om ook deze conclusie hier uitvoerig te bespreken, dus ik laat het bij de enkele signalering dat ook enkele vragen (te weten: vraag 9a, 9b en 9c) zijn gesteld over de hier aan de orde zijnde categorie van persoonsaantastingen. Binnenkort is dus weer een volgende stap te verwachten in de ontwikkeling van het leerstuk van de aantasting in de persoon op andere wijze, dan door lichamelijk of geestelijk letsel.

RECHTSPRAAK

Een lab-uitslag is door een huisartspraktijk niet aan geïntimeerde doorgegeven tot het moment dat geïntimeerde zich opnieuw bij de praktijk meldde. Toen bleek dat de uitslag zich in het kantoor van de assistente van de huisarts bevond. De uitslag was van dien aard dat geïntimeerde direct is doorverwezen naar een nefroloog, waarna hij op diezelfde dag is opgenomen en nierdialyses heeft ondergaan. Het Gemeenschappelijk Hof concludeert dat hoezeer de fout binnen de praktijk van appellant tot ernstige risico's met (mogelijk) dramatische gevolgen heeft geleid, er onvoldoende gronden zijn om appellant tuchtrechtelijk een verwijt te maken.

Instantie: Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Datum uitspraak: 19-02-2019

ECLI: ECLI:NL:OGHACMB:2019:72

Zaaknummer: MTC 2302/2017 AUA201703607 AUA2018H00109

Rechters: F.W.J. Meijer, M.W. Scholte en J. de Boer

Advocaten: D.G. Kock en C.H. Lejuez